

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Disp. XVI. De Christi præjentione, & Virginis purificatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

riam. Sed sacramenta veteris legis gratiam non conferebant, A
sed ipsa potius secum gratia autorem habebat. Non ergo con-
ueniens fuit, ut ad templum purganda veniret.

Sed contra est auctoritas Scripturae, qua dicitur Luca 2.
quod impleri sunt dies purgationis Mariae secundum legem
Moysi.

Respondeo dicendum, quod sicut plenitudo gratiae à Chri-
sto derivatur in matrem, ita decuit ut mater humilitati filij
conformaretur, humilibus enim Deus dat gratiam, ut dicitur
Iacobi 4. Et ideo sicut Christus licet non esset legi obnoxius,
voluit tamen circumcissionem, & alia legis onera subire, ad
demonstrandum humilitatis, & obedientiae exemplum, & ut
approbaret legem, & ut calumniæ occasionem ludæi tolleretur:
propter easdem rationes voluit & matrem suam implere legis
obseruantias, quibus tamen non erat obnoxia.

Ad primum ergo dicendum, quod licet B. Virgo nullam
haberet immunditiam, voluit tamen purgationis obseruan-
tiam implere, non propter indigentiam, sed propter legis præ-
ceptum. Et ideo signanter Euangelista dicit, quod impleri sunt
dies purgationis eius secundum legem: ipsa enim secundum se
purgatione non indigebat.

Ad secundum dicendum, quod signanter Moyses videtur
fuisse locutus ad excipiendam ab immunditia matrem Dei, qua
non peperit suscepto semine. Et ideo patet, quod non obliga-
tur ad impletionem illius præcepti, sed voluntarie purgationis
obseruantiam adimpleuit, ut dictum est.

Ad tertium dicendum, quod legalia sacramenta non pur-
gabant ab immunditia culpæ, quod sit per gratiam, sed hanc
purgationem præfigurabant. Purgabant autem purgatione
quadam carnali ab immunditia irregularitatis cuiusdam:
sicut in secunda parte dictum est. Neutrā tamen immunditi-
am B. Virgo contraxerat: & ideo non indigebat purgari.

COMMENTARIUS.

Affirmat D. Thom. conuenientissime id fecisse B.
Virginem, non quod lege teneretur, sed ut huius-
modi in humilitate conformaretur. Vbi duo breuiter
obseruanda sunt, primo cum D. Thomas dicit, B.
Virginem non fuisse obnoxiam legis obseruantis,
non esse intelligendum absolute, & in vniuersum:
nulla est enim ratio, ob quam dicamus B. Virginem
omnino fuisse liberam, & exemptam ab omni legis
obligatione, etiam post filij conceptionem, & partum,
quia nec ex dignitate matris Dei, hoc necessario se-
quebatur, nec ad dignitatem Virginis pertinebat,
nec specialem aliquam decentiam, vel conuenien-
tiam habebat, præsertim cum lex illa esset diuina, &
omnibus generaliter esset proposita. Sensus ergo D.
Thomæ est, decessisse B. Virginem implere legis ob-
seruantias, etiam illas, quibus reuera non erat ob-
noxia, ut in hac caeremonia specialiter accidit, pro-
pter singularem rationem, quam in sol. ad secundum
explicat, scilicet, quia in ipsis verbis legis B.
Virgo fuerat exempta, quam rationem statim fusius
explicaturi sumus.

Secundo obseruandum est, quamuis D. Thomas
prius solum dixerit, propter humilitatem debuisset
Virginem legem purificationis seruare, postea vero
tacite tres alias causas insinuat, scilicet, ut obedienti-
æ exemplum præberet, ut approbaret legem, & ut
calumniæ occasionem tolleretur, quæ omnes facile
possunt ad vnam humilitatem reuocari, nam qui
vere est humilis, & perfecte obedit legi, & optime de
illa sentit, ac sentire se ostendit, & potius vult
existimari abiectus & impurus, quam
scandalum fratribus, aut offensio-
nis occasionem tri-
buere.

DISPUTATIO XVI.

In duas Sectiones distributa.

De Christi presentatione, & Virginis Purifica-
tione.

Propponenda in primis est fides histo-
riæ, ex Luc. 2. capite, ubi sic habetur: Et
postquam impleri sunt dies purgationis eius
secundum legem Moysi, tulerunt illum in
Ierusalem, ut sifterent eum Domino, & c. Ex
quibus verbis, adiunctis legibus Exod. 13. & Leuit.
12. constat hoc factum esse quadragesimo die à na-
tiuitate Domini, ut Ecclesiastica etiam traditio ha-
bet. Usque ad illum ergo diem permansit B. Virgo in
Bethlehem: quid autem eo tempore, præsertim post
aduentum Magorum, factum fuerit, scriptum non
est: sed vniuscuiusque considerationi, contemplatio-
niq; relinquitur. Igitur prætermisso illo tempore ad
declarandum mysterium presentationis, & purifi-
cationis accedimus.

SECTIO I.

Virum debuerit B. Virgo Christum in templo præsen-
tare, ac redimere, & pro eo sacrificium offerre.

P Rincipio præ oculis habenda sunt verba dua-
rum legum, quæ ad mysterium præsens spectant.
Prior est de primogenitis, Exod. 13. Sacrifica mihi o-
mne primogenitum, quod aperit vuluam in filiis Israel, &
infra, Cumque introduxerit te Dominus in terram Can-
aan, sicut iurauit tibi, & paribus tuis, & dederit tibi
eam, separabis omne, quod aperit vuluam Domino, & in-
fra, Omne primogenitum hominis de filiis tuis pretio redi-
mes. Illud autem pretium quantum futurum esset
explicatur Num. 18. illis verbis: Redemptio eris post v-
num mensem filius argenti quinque pondere sanctuarij.
Posterior, quæ ad omnes filios pertinebat, Leuitici
12. Mulier, si suscepto semine peperit masculum, immunda
erit septem diebus iuxta dies separationis menstruae, & die
octauo circumcidetur infantulus: ipsa vero triginta tribus
diebus manebit in sanguine purificationis suæ, & infra:
Cumque expleti fuerint dies purificationis suæ pro filio, siue pro
filia, deferet agnum anniculum in holocaustum, & pul-
lum columbae, siue turturem pro peccato, & infra: Quod si
non inueneris manus eius, nec potueris offerre agnum, sumes
duos turtures, vel duos pullos columbarum, vnum in holo-
caustum, & alterum pro peccato, orabitque pro ea sacerdos,
& sic mundabitur.

Circa has igitur leges primo omnium obseruan-
dum est, in primæarum designari quidem locum,
scilicet templum, quod solum erat oblationi sacræ
accommodatum, non vero præfigi certum diem,
quo illa oblatio primogeniti facienda erat. Verissi-
mile tamen est solitam fuisse fieri eam oblationem
eodem die, quo mater purificanda templum adi-
bat, quia neque ante illum poterat commode filius
offerri, cum mater non posset templum adire, nec
erat vlla ratio cur amplius differretur, cum oppor-
tune posset vtraque lex eadem operâ impleri. E
contrario vero in altera lege definitur tempus, ac
dies, quo illud sacrificium offerendum erat: non ta-
men in ea præscribitur, ut filius in templum & ad lo-
cum sacrificij adduceretur, vel Deo, & Sacerdoti
præsentaretur. Vnde, quando filius non erat primo-
genitus, non erat necessarium ex vi alicuius legis, ut
in templo præsentaretur: cum vero erat primogeni-
tus, quia ratione prioris legis offerendus erat in tem-
plo, simul, & præsentabatur, & sacrificium offereba-
tur. Quapropter cum Lucas dicit, Postquam impleri
sunt dies purgationis eius, secundum legem Moysi, tulerunt illum
in Ierusalem, ut sifterent eum Domino, sicut scriptum est in lege
Domini: in priori parte facit mentionem secundæ legis,

O 4 in po-

in posteriori verò primæ, & postea ad secundam legem regreditur, cum inquit. *Et ut daret hostiam, secundum quod dictum est in lege Domini.* Itaque ex concursu (ut ita dicam) seu coniunctione legum evenit, ut hæc omnia eodem loco & tempore peragerentur.

Secundo observandum est, certum esse priorem legem latam esse ratione filij; non vero ratione matris. Nam licet non obligaret filium, sed parentes ad ipsum filium offerendum, tamen per se præcipiebatur oblatio, & sanctificatio filij, non propter sanctificationem, seu purificationem matris: sed per se in memoriam accepti beneficii, quando Deus primogenitus Egypti interfecit, ut in manu forti populum suum ex Egypto educeret. Dicebatur autem, tunc sanctificari primogenitus, non quia ab aliqua immunditia etiam legali purificaretur: sed quia speciali ritu Deo consecratur, & à rebus prophanis separatur. Ex qua explicatione satis perspicuum est, nulla ratione fuisse indecens, aut incon-

Christum in templo præsentari, & offerri, convenientissimum.

gruum, Christum in templo præsentari, & offerri, & multistitulis, ac rationibus fuisse convenientissimum. Primo enim hic applicari possunt rationes omnes, quæ supra de circumcissione factæ sunt, quæ in præsentis mysterio quodam modo magis vrgent, quia in eo nulla est umbra, vel significatio peccati: sed potius ex illo intelligitur Christum esse verum hominē ex muliere procreatum, ac vere sanctum, quia statim ab initio Domino fuit consecratus, & oblatio, quod in hoc mysterio specialiter significatum esse, inquit Amb. in Luc. in hunc modum. *Verbis legis promittebatur Virginitas partus, & vere sanctus, quia immaculatus.* Quæ verba, & alia, quæ ibi subiicit, tractavi supra disputatione de virginitate. Deinde fuit hoc specialiter expediens: tum ut Christus omnibus modis sese pro nobis in sacrificium offerret: tum etiam, ut non solum nos redimeret: sed etiam pro nobis redimeretur: primogenitus enim in templo oblatio, non ibi manebat: sed pretio redimebatur: ut eodem cap. 13. dicitur illud autem pretium erant quinque sili Num. 18. Tum etiam, ut statim ab infantia templi illud honoraret, & impleter prophetiam Aggæi. 2. *Veni desideratus cunctis gentibus, & implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum, magna erit gloria domus istius novissime, plusquam prima: & illud Malach. 3. Et statim veniet ad templum sanctum suum Dominator, quem vos queritis, & Angelus testamenti, quem vos vultis.*

Ambrosius.

Exod. 13. Num. 18.

Aggæi. 2.

Malach. 3.

Dubium. 1.

Difficultas vero est, an hæc oblatio Christi in templo etiam secundum legem Moyli, facienda fuerit. Vbi non est dubium, an hæc lex Christum obligaverit. Diximus enim supra, eo quod esset Deus, & absque virili semine de Spiritu Sancto conceptus, exemptum fuisse à totius legis Mosæicæ obligatione. Solum igitur potest dubitari, an verba illius legis iuxta formam præcipiendi, quam præ se ferunt, in Christum conveniant, quæquam eum propter alias causas non obliget. Et ratio dubij oritur ex illo verbo. *Quod aperis vulvam in filiis Israel.* Videtur enim Christus Dominus non aperuisse vulvam matris, cum natus sit integra manente eius virginitate, & ideo ex hoc capite verba legis nullo modo videntur posse Christo adaptari. In contrarium vero est, quia Lucas dixit. *Tulerunt eum in Ierusalem, ut viscerent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini. Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur:* indicat ergo Christum fuisse, ex primogenitis, qui aperiant vulvam matris, quin potius Chryf. Ambrosius. Origen. Greg. Nyssenus, & alij Patres disputatione 5. sectione. 2. citati, sentiunt Christum singulari modo aperuisse vulvam matris, & ideo hanc legem singulariter illum indicasse.

Circa hoc, prætermittam illa sententia antiquorum, quæ magis mystica est, & spiritualis (ut supra dixi) duplex potest esse dicendi modus. Primus est, verbum illud, *Qui aperis vulvam*, ab Spiritu sancto ad-

ditum esse propter Christum, ut verbis huius legis nullo modo comprehenderetur, quia aperire vulvam proprie, & in rigore significat, more confecto, & ordinario nasci, vias, & meatus generationis perficere aperiendo. Quomodo dixit Hormisdas Papa, epist. 1. c. 3. Christum non aperuisse vulvam matris: & hanc expositionem videtur indicare Beda, Luc. 2. licet subobscure: & Cyrillus Ierosolymit. homil. de occurso Domini dicens. *Samuel quidem, & Isaac, & simuletiam Iacob, & Ioseph, & alij multi, qui præter spem nati sunt ex sterilibus, & aperuerunt in steriles vulvas matrum, Sancti Domino vocati sunt: Christus autem solus ex solo virginitate, cum virginales portas non aperuisset, non est sanctus Domino, sed Sanctus sanctorum, & Dominus dominorum, & Deus Deorum, & primogenitus primogenitorum, Rex regnantium, & vocabitur, & credetur, & nunc in templo à Si-*

Hormisdas. Pap.

Cyril. Ieros.

meone predicabitur. Et hæc sententia est probabilis, quia verba legis in proprietate sermonis intelligenda sunt. Item quia ex villius verbi filius masculus, qui post feminam nasceretur, quamvis inter masculos esset primus, non comprehendebatur hac lege, nec erat offerendus in templo, quia non aperiebat vulvam matris: sed inveniēbat apertam ex priori partu feminæ, ut Caietan. Lippomanus, & Oleaster, & alij exposuerunt, ergo maiori ratione Christus, licet fuerit primogenitus, cum non aperuerit vulvam matris, nullo modo fuit verbis legis comprehensus. Neque huic expositioni obstant verba Lucæ. Solum enim significare voluit Christum fuisse oblatum in templo, ut in eo servaretur, quod de primogenitis aperientibus vulvam in lege statutum erat, non quia hæc verba ad ipsum pertinerent: sed quia cum reuera esset primogenitus, & mysterium natiuitatis eius ignoraretur, decuit illam legem in eo observari.

Respons. 1. vera.

Caietani.

Lippom.

Oleasti.

Christus le-

ge de præ-

ratione non

comprehen-

sus.

Alter dicendi modus esse potest, ut verbum illud: *Qui aperit vulvam*, non in ea proprietate, & quasi materiali significatione sumatur, videlicet ut necessarium fuerit ad obligationem illius præcepti aperiendi vulvam fieri ex filij natiuitate: sed ut nihil aliud sit aperire vulvam, quam primo exire per vulvam. Quamquam enim ab illo effectu, qui naturaliter fieri solet à filiis, qui primo exeunt ab utero matris, eo nomine appellentur primogeniti: tamen id, ad quod significandum translata videtur illa vox, solum est, ipse filius, qui absolute est primogenitus, seu qui primo exit ex utero, siue materialiter rūpat claustrum matris, siue non. Et iuxta hanc exponendi rationem Christus erit primogenitus adaperiens vulvam, & ita verbis quidem legis comprehendetur, quamvis lege non obligetur. Et hunc dicendi modum indicat Rupertus, lib. 2. de Trin. & operibus eius in Exod. cap. 24. & Abulenſis, cap. 13. Exodi, in principio, & eum sequutus est Iansenius, cap. 10. Concordiæ. Et est probabilis: prior tamen sicut simplicior, ita & altior, & proprietati literæ magis consentaneus videtur.

Respons. 2. probabilis.

Rupert.

Abulenſis.

Iansen.

Dub. 2.

Tertio principaliter circa posteriorem legem observandum est, ambiguum esse verbum illud, *pro peccato*, simpliciter enim ponitur, & non explicatur an ad matrem, vel ad filium referendum sit. Vnde consequenter manet ambiguum, an hæc lex saltem quantum ad sacrificium offerendum pro peccato, filium, vel matrem respiciat, id est, an posita sit propter aliquam matris, vel potius propter filij sanctificationem. In qua re duplex etiam potest esse dicendi modus: Primus, verbum illud referendum esse ad matrem, pro cuius peccato hoc sacrificium offerebatur, atque ita legē hanc nullo modo ad Christum pertinuisse: sed ad Virginis purificationem, de qua in sequenti sectione dicendum est. Huius sententiæ est Lyra, Leuit. 12. quam ibidem sequutus est Abulenſis, quæ. 23. & 30. & Caiet. ibi, & Iansen. cap. 10. Concordiæ. Et potest fundari primo in sequentibus verbis. *Et traderet sacerdoti, qui offeret illam*

Nic. Lyr.

Abulenſis.

Iansen.

COTATI

coram Domino, & orabit pro ea: quæ verba non obscu-
re indicare videntur feminam esse, pro qua sacer-
dos offerrebat hoc sacrificium, sicut pro ea orabat, ut
mundaretur. Secundo, quia (ut ait Caietanus) regu-
lare est, ut offerens pro peccato, intelligatur offerre
pro peccato suo. Tertio, quia filius non habebat pec-
catum, pro quo offerretur: originale enim iam sup-
ponebatur per circumcisionem deletum, vel in femi-
nis per aliud remedium illis accommodatum. Quod
si ab iis authoribus inquiras, quod sit hoc peccatum
femine, pro quo hoc sacrificium offerrebat? A-
bulensis, & Caietanus, respondent nullum in parti-
culari, sed in communi pro peccatis, à quibus nemo
est immunis. Sed hoc duriusculum est: nam hæc spe-
cialia sacrificia semper ad specialem maculam de-
lendandam instituebantur. Lyranus respondet, offerri
pro peccato libidinis, quod in coitu, quantumvis li-
cito regulariter admiscetur, saltem secundum ali-
quam venialem inordinationem. Sed neque hoc
placet: tum, quia hoc peccatum non necessario, ne-
que semper committitur: tum etiam, quia eadem
ratione instituendum esset sacrificium pro simili
peccato viri: tum denique, quia si quod est huius-
modi peccatum, non in partu: sed in conceptione
committitur, prius ergo expiandum esset, nec oportu-
isset partum expectare. Burgenis ergo, & Ianse-
nius respondent, hoc non esse peccatum aliquod,
quod sit vera culpa: sed esse legalem immunditiam,
vel irregularitatem ex sordibus puerperij, & fluxu
sanguinis contractam. Sed licet hæc expolitio recte
explicata probabilis sit, interrogare ab his au-
thoribus possumus, cur non possit similiter ex-
plicari de peccato filij? id est, pro immunditia le-
gali, & irregularitate contracta ex immunda natiui-
tate.

Aliter modus exponendi verbum illud, *pro pecca-
to*, est ut ad prolem referatur, ita, ut illud sacrificium
esset propter aliquod peccatum prolis expiandum,
ita docuit Augustinus libr. questionum in Leuiti-
cum, questione 40. quem hic articulo tertio Diuus
Thom. & Caietanus sequutus est, & Glossa ordina-
ria Leuit. duodecimo, & ibi Hugo Cardinalis, Ru-
pertus libr. secundo in Leuiticum cap. decimo sexto
Beda, & Euthymius Luca secundo, Sanctus Eligius
homilia de Purificatione. Augustinus fundatus
videtur in verbo illo Leuitici. *Cumque expleti fue-
rint dies Purificationis sue, pro filio, siue pro filia, deferet
agnum anniculum, &c.* Non ignorauit tamen Augu-
stinus posse facile responderi, verbum illud, *pro fi-
lio, siue pro filia*, non esse construendum cum sequen-
ti verbo, *Deferet agnum, &c.* sed cum antecedenti sci-
licet, *Cum expleti fuerint dies Purificationis*, ita ut sen-
sus sit, cum expleti fuerint purificationis dies desi-
gnati pro filio, siue pro filia, deferet agnum in ho-
locaustum. Cum hancigitur expositionem, quæ pla-
ne literalis est, Augustinus videret, adiunxit verba
Lucæ capite secundo. *Cum inducerent puerum Iesum
parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro
eo:* quibus indicatur pro eo oblatum fuisse sacrifi-
cium. Sed hæc etiam verba per se sumpta non ad-
modum cogunt, quia referri possunt, non ad hanc
legem; sed ad alteram supra expositam. Induxe-
runt enim eum in templum, ut pro eo facerent, se-
cundum consuetudinem legis, id est, ut illum præ-
sentarent, & offerrent Deo. Sed obstat huic expo-
sitioni, quod Ecclesia in officio Purificationis, Re-
sponsorio secundo, & tertio primi nocturni, aliter
videtur exponere, dicens: *Obtrulerunt pro eo Domino
par turturum, aut duos pullos columbarum.* Quæ verba
torqueri quidem possunt ad improprios sen-
sus, ut pro eo dicatur oblatum sacrificium, id est, pro-
pter Natiuitatem eius, seu occasione illius: tamen
in rigore multum fauent huic sententiæ: quæ (quid-
quid nimis licenter dicat Iansenius) valde proba-
bilis est, præsertim cum sit grauiusimorum Patrum,

A Oportet tamen illam conuenienter exponere: nun-
quam enim ij sancti dixerunt offerri hoc sacrifi-
cium pro peccato originali prolis. Nam licet Au-
gustinus dicat hic indicare vitiatam originem ex
Adamo, & prolem in iniquitatibus esse conceptam,
propter quod Diuus Thomas dixit hoc sacrificium
fuisse ad expiationem peccati, in quo proles erat con-
cepta, & nata: nihilominus non existimo loquutos
fuisse de peccato originali quoad culpam eius, quam
vbiq; docent solitam fuisse auferri per circum-
cisionem, loqui ergo videntur de immunditia con-
tracta ex vi conceptionis impuræ, ac libidinose,
& natiuitatis sordidæ, & (ut ita dicam) sanguinolenta.
Nam quia tota hæc corruptio ex infectione pec-
cati orta est, ideo sacrificium illud dicitur esse pro
peccato.

Quocirca quasi tenendo mediam viam inter
has sententias, vel alias conciliando, probabiliter
censo illud verbum, *pro peccato*, neque ad solam
matrem, neque ad solum filium, sed ad utrumque
esse referendum. Quod sane videtur Augustinus in-
dicasse his verbis. *Cur ergo non illud, quod natum est,
purgari dicit Scriptura per hoc sacrificium, sed ipsam, quæ pe-
perit? an ad ipsam quidem, vnde illa origo trahebatur, rela-
ta purgatio est propter sanguinis fontem? non poterat tamen
sine ipsius sanguinis purgatione, qui ex ipso sanguine exortus est.*
Et eandem sententiam indicat Origenes homilia 14.
in Lucam. Vbi enim nos legimus, *Cum impleri essent
dies purificationis eius*, ipse legit, *dies purificationis eorum*, ut
habent nonnulli codices Græci, & ad utrumque,
matrem scilicet, & prolem purificationem refert. Ad
quod magis explicandum, conferre potest doctrina,
quam Iansenius affert: cum in Scriptura dicitur offe-
rendum esse aliquod sacrificium pro peccato, non sem-
per intelligi illud sacrificium offerendum esse in sa-
tisfactionem, ac remissionem alicuius culpæ: sed
illam vocem esse compositam ad significandum
quoddam genus sacrificij instituti ad quamcunque
expiationem, ut ex Leuitic. decimo quarto, & de-
cimo quinto, & ex aliis locis constat. In hac ergo
lege præcipiebatur femine, ut tam pro se, quam
pro filio offerret holocaustum in gratiarum actio-
nem, & sacrificium pro peccato, ad suam purgatio-
nem, & satisfactionem filij, qui speciali modo tunc
Deo dicabatur. Nam licet per circumcisionem ma-
sculi sanctificarentur: tamen neque illa cæremonia
fuerat peculiariter in lege Moyli instituta: sed an-
tiquior, nec erat generalis omni proli, & habuit
aliam propriam, & specialem rationem institu-
tionis, & ideo conueniens fuit, ut per speciale le-
gis sacrificium statim filij sanctificarentur legali san-
ctificatione, ac Deo consecrarentur, vel certe, ut
magis, ac magis mundarentur, ac liberarentur à
reliquis originalis peccati, ut Hugo Cardinalis ad-
notauit, & indicauit Euthymius supra dicens:
*Iussit lex, ut darent par turturum, propter pueri temperan-
tiam. Est enim turtur animal castissimum, aut duos pullos
columbarum, propter eius fecunditatem.* Ex quibus o-
mnibus intelligere licet, hanc legem obseruatam
esse à Virgine, non solum propter se: sed etiam pro-
pter filium. Itaque non solum mater, sed etiam fi-
lius huic legi se subiecit: quamquam multis nomi-
nibus ab illa esset liber, & specialiter, quia nulla indi-
gebat sanctificatione, nec propria, nec legali. Potuit
tamen holocaustum, quod erat in gratiarum actio-
nem, proprie pro illo offerri, sacrificium autem pro
peccato, non ita proprie, si secundum specialem ra-
tionem, & intentionem suam consideretur. Nam
quatenus omne sacrificium continet cultum Dei, &
potest in gratiarum actionem offerri, sic poterat et-
iam tale sacrificium pro Christo offerri: imo ab ipso
met offerebatur, etiam in satisfactionem pro totius
naturæ peccato.

Quarto & vltimo obseruandum est, in lege præ-
ceptum esse, ut in hoc holocausto agnus offerretur:
paup;

Caietan.

Burgen-
sius.Augustin.
D. Thom.
Caietan.
Gloss. Ord.
Hugo Card.
Roper.
Beda.
Euthym.
Bilgus.

Luc 2.

Iansen.

August.

D. Thom.

Responsio.

probabilis.

Responsio

vera.

August.

Origenes

Iansen.

Leuit. 14.

et 15.

Hugo Card.

dim.

Euthym.

pauperibus tamen fuisse permiffum, vt loco agni offerrent vnum pullum columbæ, seu turturum in holocaustum: alterum vero pro peccato. Lucas ergo Euangelifta, vt denotaret parentes Chrifti obtuliffe facrificium pauperum, nulla agni mentione facta, inquit: vt darent hostiam, secundum quod scriptum est in lege Moysi, par turturum, aut duos pullos columbarum. Est autem obseruatione dignum, cur Euangelifta non definite: sed sub difunctione eorum oblationem retulerit, lex enim sub difunctione fuit lata, quia voluit hoc offerentium voluntati relinquere, tamen in effectu non seruabatur, nisi definite alterum eorum offerendo: cum ergo Lucas non legislatoris, sed historiographi munus exerceat, cur non definite retulit, quid Virgo obtulerit? Reuera nulla alia est ratio, nisi quia solum voluit significare Virginis paupertatem, quod nobis esse poterat vtile. Nam quod obtulerit turturum, aut pullum columbæ, nihil ad nostram institutionem referebat. Addit vero Abulen. Leuit. 13. quæstio. 29. Beatam Virginem non propter paupertatem, quam reuera pateretur, id est, quia esset impotens ad offerendum agnum: sed propter paupertatem, id est, vt affectum paupertatis demonstraret, & vt filium, quem offerbat, paupertatis amatorem esse significaret, ideo non agnum, sed turturum obtulisse. Et addunt aliqui mysterium aliud; scilicet, quia cum verum agnum offerret, non oportebat figuratiuum agnum offerre. Confirmat autem Abulensis suam sententiam, quia Beata Virgo habuit quinque filios, quibus Chriftum redimeret, ergo etiam potuisset agnum emere, si voluisset. Præterea confirmatur, quia paucis ante diebus dono acceperat à Magis aurum, & alia, quæ erant sufficientis valoris ad emendum agnum.

Abulen.

Turturum
Virgo cur
obtulerit, &
non agnum.

Sed hæc coniecturæ, & mysticæ rationes ita sunt accipiendæ, vt literalis sensus non corrumpatur. Certum est itaque Beatam Mariam impleuisse legem vere, ac proprie, ac si ea obligaretur: verba autem legis erant: Quod si non inuenerit manus eius, nec potuerit offerre agnum, sumet duos turtures, &c. oportet ergo, vt hæc verba ad literam vera sint in Virgine: alioquin non obseruasset legem. Verba autem illa moraliter intelligenda sunt, si non posset commode, & iuxta statum suum, & hoc sensu fatendum est Virginem non potuisse: habebat enim tenuem substantiam, & extra patriam multis diebus peregrinabatur, & ideo licet absolute posset: non tamen moraliter iuxta statum suum, & ideo non tenebatur in rigore offerre agnum, etiam si aliàs fingamus lege obligari. Hoc autem posito, sunt optimæ duæ rationes adductæ, ob quas elegit potius offerre pauperum oblationem, quam diuitum. Tum etiam propter humilitatem, quia libenter se pauperem ostendebat, ac profitebatur. Coniectura autem illa de quinque filijs non cogit, nam potius, quia oportuit expendere quinque filios in redemptionem filij, pro vt absolute, & sine vlla remissione in lege statuebatur, ideo non erat ei tanta facultas, vt simul posset commode agnum offerre. Ad alteram vero coniecturam de oblatione facta à Magis dicitur, vel dona Magorum non fuisse magni valoris, & quantitatis, vel magna ex parte Virginem, & Ioseph alijs pauperibus ex eis subuenisse. Ac denique (quidquid de hoc sit) non mutauit statum Virginis, ac pauperem conditionem, quod eo tempore aliquam maiorem pecuniæ copiam haberet, poterat enim prudenter eam in futuros vsus reservare.

Origenis
sententia
singularis.

Non prætermittam in fine huius sectionis aduertere singularem quandam sententiam Origenis, ne fortasse aliquis in eam offendat. Ille enim de hac Virginis oblatione sermonem habens homilia 14. in Lucam, sic inquit: Turturum par, & duos pullos columbarum pro Salvatore videmus oblatos, ego, & aues istas beatas puto, quæ pro ortu Domini oblate sunt. Et quomo-

do asinam Balaam miror, & felicitate accumulo; quia digna fuerit non solum videre angelum Dei, sed etiam ore referato in humanum sermonem erumpere: sic multo amplius has volucres predico easque fastollo; quod pro Domino nostro, & Salvatore oblate sunt. Vt offerrent pro eo par turturum, aut duos pullos columbarum. Nouum quid forsitan videat inferre: sed pro maiestate rei parum dignum. Sicut noua fuit generatio Saluatoris non ex viro, & muliere, sed ex solatantum Virgine, sic & par turturum, & duo pulli columbarum non fuerunt tales, quales oculis carnis aspicimus: sed qualis Spiritus sanctus in specie columbæ descendit, & venit super Salvatore, quando in Iordanem baptizatus, tale fuit & par turturum. Non erant volucres ista, vt iste quæ per aerem volitant, sed diuinum quiddam, & humana contemplatione augustius, sub specie columbæ, & turturis apparebat, vt non talibus victimis, quilibet omnes homines, ille, qui pro toto mundo nascebatur, & pati habebat, coram Domino mundaretur: sed vt dispensatio eius noua omnia, ita etiam nouas haberet hostias secundum voluntatem omnipotentis Dei. Hæc fortasse ab Origine dicta fuerunt in aliquo sensu metaphoricò ad innuendum hoc sacrificium, quatenus à Virgine, & pro Christo oblatum est, singularem habuisse excellentiam, ac specialis Spiritus sancti prouidentia fuisse ordinatum: alioqui tamen de fide certum est, aues illas fuisse veras, quales ab alijs offerri solebant. Hoc enim veritas, & proprietates Scripturæ requirit, & Origenes in hac parte suspectus est, facile enim, literali sensu Scripturæ relicto, ad metaphoricum diuertit.

SECTIO II.

Utrum ex necessitate, vel obligatione legis Beata Virgo, ad templum purganda venerit.

Non est quod in controuersiam vertamus, an Beata Virgo sanctè ac conuenienter egerit, legem Purificationis obseruans. Quoniam (vt eleganter Bernardus dixit sermone 3. de Purificatione) non est dissimilis ratio Purificationis matris, & filij Circumcisionis. Sicut enim decuit, vt filius, etiam si impurus, ac peccator esset existimandus, legem seruaret, vt humilitatem, ac obedientiam profiteretur, omnemque scandalum occasionem vitaret; ita ob easdem causas oportuit Virginem purificari. Etsi itaque (inquit Bernard.) à Beata Virgo, inter mulieres tanquam vna earum, nam & filius tuus sic est in numero puerozum.

Bernard.

Cum ergo constet hoc fuisse conueniens, quærimus an etiam fuerit necessarium. In qua quæstione duæ includuntur: prima, an causa, seu ratio huius legis in Beata Virgine inuenta fuerit, vt propterea censenda sit sub lege comprehensa: altera est, an verba legis ad ipsam pertineant, solent enim leges obligare, etiam si ratio earum in particulari cesset. Priorem quæstionem late tractat Abulen. Leuitic. 12. quæstio. 2. & sequent. & opinatur rationem propter quam lex illa introducta est, in Beata Virgine inuentam fuisse. Nam illa lex lata fuit propter immunditiam corporalem parturientium ex fluxu sanguinis prouenientem, vt patet ex illis verbis: Ora-

Abulen.

bit pro ea sacerdos, & sic mundabitur à profluuii sanguinis sui. Sed licet Beata Virgo in suo partu mundior fuerit alijs foeminis; non tamen omnino caruit fluxu sanguinis, ergo ratio legis in ea vixit: Sed hæc ipsamet ratio oppositam sententiam veram esse demonstrat: ostendimus enim supra disputatio. 13. sectio. 2. partum Virginis fuisse purissimum, omnique fordoris immunem, & à fluxu sanguinis liberum. Quam esse communem Patrum sententiam, & rationi valde consentaneam ostendi supra citato loco. Vnde eleganter Bernardus dicto sermone: Nihil in hoc conceptu; nihil in partu impurum fuit, nihil illicitum, nihil purgandum. Nimirum cum proles ista fons puri-

Bernard.

puritatis sit, & purgationem venerit facere delictorum, quid in me legalis purificatio observatio, quae purissima facta sum, ipso partu immaculato? Et Eusebius Emisenus sermone de Purificatione. Quamvis, inquit, purgationis dies ad Beatam Mariam Virginem non pertinerent: expectavit tamen ipsa, donec omnes purgationis dies complerentur, quos non sibi, sed aliis mulieribus lex constituerat. Non enim de ea dictum fuerat, omne sanctum non tanget, quae ipsum sanctum sanctorum in gremio tenebat, in sinu fouebat, & virgineo lacte nutrebat. Et Sanctus Eligius. Nequaquam immunda iudicatur, quae sancto Spiritu obumbrante totius munditiae, & sanctitatis auctorem genuisse probatur, & similia habet Anselmus in hoc Lucae Evangelium. Sed omnium gravissimum Cyrillus Alexandrinus libro secundo de fide ad Reginas, parum à principio, ubi ex sua, & cuiusdam antiqui Episcopi, cuius nomen non refert, sententia, haec profert verba. Quod si, qui Deus secundum naturam est, virgineo utero Dei Filii, servit forma indutus, sacraque Virginitatis primogenitus appellari non dignatus, semetipsum redemptionem pro omnibus tradidit: clare patet, in quantum impietatem probabantur Ariani, qui Deiparam Mariam in sacrificiis, quae pro puerperis ex lege offerri mos erat, opus habuisse asserunt. Sit igitur constans, ac certum, Beatam Virginem nullam habuisse maculam, propter quam purificationem indigeret.

Reliquum est explicemus, an verbis legis fuerit comprehensa. Fuit enim fere omnium Patrum, qui hanc legem explicarunt, conuersa sententia, non absque mysterio, & singulari Spiritus sancti providentia additum esse in ea verbum illud, *Mulier, si suscepto semine peperit masculum*: ut indicaretur, hac lege non esse comprehensam illam mulierem, quae absque suscepto semine masculum pareret. Ita ponderavit Origenes homilia octava in Leviticum, Rupertus libro secundo in Leviticum capite decimo sexto, Eusebius Emisenus, Sanctus Eligius, Bernardus, & Laurentius Iulianus in citatis concionibus de Purificatione, & Theophylactus Luca secundo. Bene, inquit, dixit secundum legem Moysi, secundum veritatem nulla necessitate adstringebatur, dictum enim est in lege, *mulier, quae suscepto semine conceperit*, &c. Similia fere verba habent Euthymius, & Beda ibi, quos sequutus est Caietanus ibi. At vero Abulensis in cap. 12. Levitic. quaestione secunda, hanc sententiam rejicit coniecturis quibusdam, & rationibus parum virginitatis. Summa earum est, quia sine causa legislator intenderet illo verbo excipere Beatam Virginem, cum illa exceptio nullius futura esset utilitatis, quia nec B. Virgo illa futura erat, nec aliis constare poterat eam absque semine concepisse. Hanc vero sententiam amplexi sunt moderni expositores, qui Hebraicarum literarum peritiores sibi videntur. Oleaster in Leviticum, Ianfenius capitulo decimo Concordiae, & inclinat etiam Caietanus super Leviticum. Me autem coniectura Abulensis nihil mouet, valde enim vtile esse potuit, quod admiranda Virginis Conceptio, tanto antea tempore fuerit à Moysè prophetice indicata. Quod vero ad phrasim Hebraicam pertinet, licet fortasse verum sit, semen, saepe non significare principium generationis, sed prolem ipsam, & ideo, *facere semen*, idem esse quod *generare*: tamen, si consideremus nullum verbum esse in Scriptura sine mysterio, & legiflatorem utrumque verbum posuisse, verisimile est non sine causa id fecisse: sed ad indicandum aliquod mysterium, praesertim cum septuaginta interpretes non vertant. *Mulier, quae fecerit*, sed, *quae susceperit semen*, quod proprie ad principium generationis refertur. Et Hieronymus hanc retinens interpretationem, ita sentire visus est. Nec factum existimo absque speciali DEI providentia, quod vulgata editio tam aperte hoc mysterium indicauerit, quodque tot annis in Ecclesia fuerit receptum;

A non igitur est à viris Catholicis, ac piis tam facile contemnendum. Addo, quamvis phrasim illam Hebraicam idem significet, quod *prolem concipere, vel emittere*, vel (ut aliam rem explicandam dicunt) idem sit, quod *seminificare*: nihilominus si verbi, & locutionis vim, & etymologiam consideremus, proprie significare, prolem emittere ex concepto semine, ergo quacunque ratione exponatur, est locus praedicto mysterio. Denique omnes fatentur, Beatam Virginem non fuisse obligatam hac lege, ut videre licet in citatis Patribus, & in Chrysostomo homilia de occurso Domini, solus enim Abulensis hoc in dubium revocare ausus est, dicens obligatam quidem fuisse ex vi verborum legis: an vero re ipsa fuerit obligata, vel alia via, aut ratione fuerit exempta, incertum esse, & ex diuino arbitrio, & dispensatione pendere. Ianfenius autem videns hoc aduersari communi sensui Ecclesiae, & Sanctorum, prudentius quidem, fortasse tamen minus consequenter dixit, licet verba legis Virginem comprehendere possent, ac ligare; nihilominus tamen illam non obligasse: tum quia in ea cessauit ratio legis, non solum quia sordibus puerperij caruit, sed etiam, quia ipsum auctorem sanctitatis, & munditiae peperit: tum etiam, quia peperit Deum, qui supra omnem legem erat. Haec tamen rationes (si recte expendantur) non sufficiebant, ut Beata Virgo non obligaretur lege, si verbis legis comprehenderetur. Nam cessante fine legis in particulari, non cessat obligatio legis, & quod filius fuerit omni lege superior, quia Deus erat, non ostendit idem esse matri attribuendum, alioqui totius veteris legis obligatione Virgo libera fuisset, quod nulla ratione nititur. Ut ergo firmo, ac constanti fundamento dicamus Beatam Virginem non fuisse hac lege obligatam, asseramus necesse est verbis legis non fuisse comprehensam.

Circa quae de hoc mysterio desiderari possunt, legantur in homiliis sanctorum Patrum, & in expositionibus Evangeliorum, & specialiter de reuelatione facta Simeoni, & Annae nonnulla tetigimus supra disputatione decimaquarta, sectione prima, ubi sanctos Patres, qui de hac rescripti sunt, indicauimus praesertim Chrysostomum, Gregorium, Nissenum, Cyrillum Ierosolymitanum, ex quibus colligere licet, quae antiqua in Ecclesia huius mysterij celebratio, ac festiuitas, & vnde duxerit Originem caeremonia benedicendi, ac accendendi cereos in hac festiuitate, quae tempore etiam Cyrilli Ierosolymitani erat in vfu, *Leti, inquit, hodie lampades ornemus, iamque filij lucis vere luci Christo offeramus. Quoniam lumen ad reuelationem gentium mundo apparuit, ideo lumina ex lumine resplendamus*. Legatur Albinus Flaccus libro de Diuinis officiis, caput de Purificatione, ubi dicit, Ecclesiam inter alias causas introduxisse hanc caeremoniam ad mutandam lustrandi consuetudinem, quam Gentes obseruabant, dicantes hunc mensem Deo Februo, ut Augustinus etiam rescribit libro septimo de ciuitate, capite septimo, & eandem rationem habet Beda in libro de ratione temporum, & latius Innocent. 3. sermone de Purificatione, & plures alias rationes asserit Eligius dicta homilia 2. de eadem festiuitate.

Ultimò obseruari hoc loco potest, legem hanc de Purificatione, sicut alias caeremoniales omnes veteris legis, iam cessasse; permittum tamen esse ab Ecclesia, ut si feminae velint post partum abstinere aliquamdiu ab ingressu Ecclesiae, & postea deferre prolem, ut pro ea ad Dominum preces fundantur, possint id facere, ut patet ex capite vnico de Purificatione post partum. Oportet tamen, ut omnis superstitio seruandi legem veterem abiciat, solumque fiat causa religionis, & ob reuerentiam loci sacri, & in hunc sensum pie interpretanda sunt quaedam verba,

Chrysost.

Ianfen.

Chrysost.

Grego. Nys.

Cyril. Ierosol.

Mos bened.

dicendi, &

accendendi

cereos in die

Purificatio-

nis vnde ore

rta.

Alb. Elac.

Augu.

Beda.

Inn. 3. Papi.

Hieron.

Virgo lege

de Purifica-

tione puer-

peram esse

sancta.

Euseb. Emis.

Eligius.

Anselm.

Cyril. Alex.

Origen.

Rupert.

Euseb. Emis.

Eligius.

Bernard.

Laur. Iust.

Theophyl.

Euthym.

Beda.

Caietan.

Abulens.

Oleaster.

Ianfen.

Caietan.

Hieron.

Virgo lege

de Purifica-

tione puer-

peram esse

sancta.

Hieron.

Virgo lege

de Purifica-

tione puer-

peram esse

sancta.

Hieron.

Virgo lege

de Purifica-

tione puer-

peram esse

sancta.

Hieron.

Virgo lege

de Purifica-

tione puer-

peram esse

sancta.

verba quæ in Missa AEthiopum leguntur in benedictione puerperæ, in hunc modum: Tu Domine instruxisti Moysen seruum tuum in lege tua, & docuisti eum constitutionem mundam, quæ conuenit omni femina, quæ peperit, & infra, Quæsumus pro ancilla tua, quæ seruauit constitutionem tuam, & optat ingredi in sanctum tabernaculum tuum, &c. Intelligitur enim seruasse constitutionem, quantum ad similitudinem quandam externæ ceremoniæ, non quoad propriam rationem, & obligationem legis.

DISPUTATIO XVII.

In tres Sectiones distributa.

De reliquis mysteriis vitæ Christi usque ad annum ætatis eius trigessimum.

Explicato purificationis mysterio, ac reliquo tempore vitæ Christi prætermisso, disputationem de baptismo eius statim aggreditur D. Thom. nos vero, priusquam ad illius mysterij explicationem accedamus, duo præstanda duximus. Primum enim, ut historiam feriem melius texendo, nihil, quoad fieri potest, intactum relinquamus, de Saluatoris infantia, deque reliquo vitæ tempore ab Euangelistis prætermisso, pauca dicemus. Deinde, quoniam reliqua mysteria vitæ Christi minus coniuncta sunt cum disputatione de Beata Virgine, absoluentis omnia, quæ ad illius excellentiam, & dignitatem spectare videbuntur. Quibus finitis reliqua vitæ Christi mysteria, & cæterarum quæstionum D. Thomæ explicationem persequemur.

SECTIO I.

Cur Christus in Ægyptum fugere voluerit.

Matth. 2.

Matthæus Euangelista, c. 2. post narratam trium Magorum historiam, statim subiungit. Qui cum recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens, Surge, & accipe puerum, & matrem eius, & fuge in Ægyptum, & esto ibi, usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes querat puerum ad perdendum eum. In quibus verbis significari videtur statim post discessum Magorum, nullaque mora temporis interposita Christum in Ægyptum fugisse. Si tamen, quæ supra dicta sunt, recolamus, necesse est, ut multi dies intercesserint. Diximus enim supra Magos adorasse Christum decimotertio die ab eius natiuitate: ex Luca autem capit. 2. constat, quadragesimo die fuisse Christum in templo oblatum, & postea reuersos esse parentes eius in Galileam, in ciuitatem Nazareth: & verisimile est aliquo tempore ibi habitasse, constat igitur plures dies, & fortasse aliquot menses præcelsisse, antequam Beata Virgo discederet in Ægyptum, quamuis incertum sit, quantum illud tempus fuerit. Verbum ergo illud Matthæi, Qui cum recessissent, ecce Angelus Domini, &c. positum est ad historiam continuandam, non ad indicandum statim post reditum Magorum hanc reuelationem fuisse subsequutam. Dicere verò posset aliquis, reuelationem quidem esse factam Iosepho statim post discessum Magorum, ante purificationem: illum vero expectasse conueniens tempus fugiendi. Quod videtur insinuare Anselmus Matth. 2. dicens: Quamuis timerent Herodem, tamen non sunt ausi transgredi legem, quin ad templum puerum deferrent, ubi Simeon accepit eum in vlnas suas, & Anna de eo multa prophetauit. Sed hoc nullo modo dici potest, repugnat enim consequentibus verbis Euangelij. Matth. Qui conuersus accepit puerum, & matrem eius nocte, & secessit in Ægyptum. Vbi omnes sancti contemplantur summam

Luc. 2.
Quo tempore Christus in Ægyptum secesserit.

Obiectio.

Anselm.

Responsio.

diligentiam, & obedientiam sancti Iosephi, quia subito, & absque vlla mora Angelicæ monitioni paruit, & ita omnes expositores hanc reuelationem ponunt factam, ut minimum post purificationem. Et quamvis Iansenius in Concordia indicet factam esse antequam redirent Nazareth, post præsentationem templi, & expressius Caietan. id affirmet Matth. 2. motus coniectura probabili, non tamen efficaci, ut videbimus: tamen (si attente Euangelium Luca confideretur) contrarium verius apparet, ut Euthymius ibi adnotat, & senserunt Tatianus, & Ammonius Alexandrinus in harmoniis Euangeliorum, & colligi potest ex Origine homilia vigesima octaua in Lucam, & Anselmus (si recte pendatur) in eadem est sententia. Nam post verba supra citata subiungit. Quo facto secesserunt in Nazareth, & cum rumor de puero iam inciperet latari, mittitur Angelus Gabriel, qui in Ægyptum faciat puerum deportari. Vbi indicat (quod Ammonius etiam supra notauit) ante præsentationem in templo Herodem non fuisse commotum, nec cepisse querere Christum ad interficiendum, postea vero, cum ex ijs, quæ in templo Simeon & Anna publice de Christo prædicauerant, adiunctis alijs, quæ præcesserant, rumor de illo percrebuisse, cepisse illum magis pertimescere, & contra Christum ira incitari, ideoque missum esse Angelum, qui Iosephum admoneret. Quod ergo Anselmus dixerat parentes Christi timuisse Herodem etiam ante Purificationem, non est intelligendum, ac si timor ille ex reuelatione ab Angelo facta, ortus esset: sed quia ex humana coniectura, & prudentia, cum ardenti amore ad Christum coniuncta, & diligenti cura custodiendi illum, suspitionem aliquam, vel timorem concipere poterunt.

His ergo positis inquirendum occurrit: quæ fuerit necessitas fugiendi in Ægyptum. Et est ratio dubij, qua Herodes non iussit interfici omnes infantes Regni sui, sed solum in Bethlehem, & in omnibus finibus eius, Christus autem, & parentes non habitabant Bethlehem, sed Nazareth: ergo nullum erat periculum, quod esset Christus interficiendus: non ergo erat, quod hac occasione arrepta, fugerent in Ægyptum. Eo vel maxime, quod Deus, a quo illa reuelatio profecta est, iam præuiderat quo in loco innocentium cades futura essent, & præstierat non fuisse futuras in Nazareth. Et confirmatur, quia quando Ioseph rediit ex Ægypto propter timorem Archelai filij Herodis diuertit à Iudæa ad ciuitatem Nazareth, existimans ibi se futurum omni periculo liberum, ac securum, ergo eadem ratione potuisset ibi manere ante discessum. Addunt infideles, si Christus verus Deus fuit, quid oportuit fuga vitæ consulere? Imo quid potest esse iniquius (aiebant Nestoriani apud Maxentium dialogo primo) quam ver credatur DEVS propter hominem fugisse in Ægyptum.

Dicendum vero est primo, proximam, & litteralem causam, seu rationem huius itineris fuisse ad vitandum periculum mortis, quod ex insidijs Herodis Christo Domino imminerebat. Erat enim à Deo prædefinitum, ut non in infantia, sed in adultæ tate post prædicatum Euangelium pro hominibus moreretur, & ideo (ait Fulgentius sermone de Epiphania) Dignatus est in Ægyptum fugere, ut postea crucem dignaretur ascendere: faciet enim (ut subdit infra) eum mori benignitas propria, non malignitas aliena. Neque huic rationi obstat obiectio facta: quia in primis, licet potuisset Christus potentia, ac maiestate sua non solum Herodis insidias impedire, sed etiam regno illum, vitæque priuare: noluit tamen potestate vti, sed dignatione. Ut enim notauit Eusebius, li. 9. de demonstr. Euangel. demonstr. 4. Non decebat Saluatorem adhuc puerum miracula exordiri, atque ante tempus diuinam ostentare virtutem. Vnde recte Fulgen. fugit, inquit,

Iansen.

Caietan.

Euthym.

Tatian.

Ammon.

Alex.

Anselm.

Ammon.

Christus in Ægyptum

cur fugit.

Fulgent.

Euseb.

Fulgen.

Petr. Chrys.

inquit,